

13 mei 2011: Bezoek aan

de Sallandse Heuvelrug

1. Introductie

De Sallandse Heuvelrug (opgericht op 16 oktober 2004) is gelegen in de provincie Overijssel tussen Hellendoorn en Holten met de bijzondere heuvels Hellendoornse Berg, de Haarlerberg, de Holterberg, de Grote Koningsbelt en de Kleine Koningsbelt. Beheerders zijn Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, landgoedeigenaren en particulieren.

Het Nationaal Park De Sallandse Heuvelrug kent drie hoofdsteenpunten, twee steunpunten en meerdere lokale steunpunten. Vanuit deze punten en vanaf de dagcamping kan men het gebied verder ontdekken.

1.1 Historie

Het landschap is lang geleden ontstaan door de werking van schuivend ijs, smeltwater en stuivend zand. Voor de middeleeuwen gingen onze voorouders over tot het kappen van stukken bos om het land te kunnen gebruiken voor akkerbouw. Was de bodem na jaren uitgeput, dan werd weer een stuk bos gekapt. Op de oude voedingsarme stukken grond ontstonden heidevelden. In de laatste eeuwen heeft er veel overbegrazing op de heide plaatsgevonden, waardoor de zandverstuivingen ontstonden. Om dit verder tegen te gaan ging men daarom over tot bosbeplanting. In 1899 werd Staatsbosbeheer opgericht en kreeg onder andere deze taak toebedeeld.

2 Bereikbaarheid van het gebied

- met het openbaar vervoer:

Het is heel aantrekkelijk om per trein naar het gebied te komen. Pal voor het bezoekerscentrum Sallandse Heuvelrug is het **station Nijverdal-west** gerealiseerd. Dit station is tijdelijk tot 2014 en alleen aan de noordzijde ontsloten voor mensen met een fysieke beperking. Alles pleit voor handhaving van dit station met uitbreiding van de toegankelijkheid d.m.v. een lift.

Daarnaast is het park bereikbaar via het NS-station Holten of Nijverdal. Tussen de NS-stations Nijverdal, Nijverdal-west en Holten rijdt op zaterdag en zondag een busje over de Sallandse Heuvelrug. Is lopen van station naar station te ver: de bus stopt onderweg op verzoek om u uit of in te laten stappen.

De visitatiegroep heeft geen onderzoek gedaan naar de BTB van het openbaar vervoer. De minister heeft vastgesteld dat stads- en streekbussen vanaf 2010 toegankelijk moeten zijn voor mensen met fysieke beperkingen. Inmiddels is het een eis dat de bussen die rijden geschikt moeten zijn voor rolstoelgebruikers. Met het toegankelijk maken van bushaltes is een grote achterstand. De minister heeft subsidie beschikbaar gesteld om 46 % van alle bushaltes geschikt te maken voor rolstoelgebruikers en voor blinden en slechtzienden. Voor de bezoekers is het van groot belang dat alle bushaltes aansluitend op het natuurgebied bereikbaar, toegankelijk en bruikbaar zijn. Ook is extra aandacht vereist dat busmaatschappijen met toegankelijk materieel rijden!

- per auto of rolstoelbus, parkeren:

Met de auto kan men alle hoofdsteunpunten bereiken, waar voldoende parkeerplaatsen en voldoende gehandicaptenparkeerplaatsen aanwezig zijn.

3 Wat komt een persoon met een fysieke beperking tegen bij de voorbereiding van een bezoek (BTB)

- via informatie op papier:

Op de achterkant van kaart 18 van Staatsbosbeheer staat onder het kopje 'Wandelen' informatie over de elektrokar "de Heideslak", die speciaal bedoeld is voor mensen die slecht ter been zijn en waar ook 1 rolstoel op meekan.

Tijdens de bespreking bleek dat 'de Heideslak' niet voor alle rolstoelen en scootmobielen geschikt is. Het is wel mogelijk voor een niet al te brede rolstoel een plek vrij te maken. Wij bevelen aan om de informatie (zowel op papier als op het internet) te voorzien van een fotoserie, waarop te zien is hoe men in 'de Heideslak' komt. Mensen kunnen dan zelf inschatten wat wel en niet mogelijk is.

- via internet:

Op de website van het nationale park <http://www.sallandseheuvelrug.nl> vindt men onder de knop 'Wat kan ik doen?' een keuzemenu. Kiest men voor 'routes', dan vindt men daar informatie over de gehandicaptenparkeerplaats bij het steunpunt Noetselerberg. In de activiteitenkalender treft men een scootmobieltocht aan.

Er wordt momenteel gewerkt aan een nieuwe website waar onder een aparte knop alle informatie voor mensen met een fysieke beperking zal worden geplaatst.

4 Het Nationale Park nader beschouwd

4.1 Algemeen

Gebleken is dat de partners binnen het Nationale Park een positieve houding hebben ten aanzien van de mogelijkheden om mensen met een fysieke beperking zo optimaal mogelijk te laten genieten van de natuur binnen het park. Het is goed zichtbaar dat er naar de behoefte van de recreant wordt gekeken. Er wordt regelmatig overleg gevoerd met bezoekers en ondernemers. Het feit dat de secretaris van het Overlegorgaan zelf op de fiets stapt om onderdelen van routes te bekijken en te controleren is een voorbeeld. Circa 80% van de bezoekers, jaarlijks zo'n 1 miljoen, komt uit de onmiddellijke omgeving van het Nationale Park.

Er zijn wegen die zijn afgesloten voor gemotoriseerd verkeer, maar die wel gebruikt mogen worden door voertuigen met een gehandicaptenparkeerkaart. Bijna alle wegen en paden zijn goed te berijden met een scootmobiel.

Voor mensen met een beperking is door de beheerders al veel gedaan: halfverharde paden, alternatief vervoer, toegankelijkheid vanaf parkeerplaats Dalzicht naar uitzichtpunt Noetselerberg, deel speelbospad geschikt gemaakt voor rolstoelen en alternatief vervoer. Daarnaast faciliteert het Nationaal Park scootmobieltochten (25 personen en meer in voor- en najaar) en autotochten (ook voor- en najaar; in voorjaar 2011 reden 60 auto's mee). Voor blinden/slechtzienden zijn er geen speciale activiteiten, omdat er geen vraag naar is.

Het NP De Sallandse Heuvelrug hanteert bij beheer en inrichting een aantal niveaus van voorzieningen:

Hoofdsteenpunten zijn toegangspoorten of entrees.

- **hoofdsteenpunt Nijverdalseberg**
bezoekerscentrum (SBB) – Dalzicht
hoofdsteenpunt Holterberg
 - **steunpunten**
Sprengenberg (De Pas)
Noetsele
station Holten
- **lokale steunpunten**
Helhuizen
Zuidbroek
Noetselerberg
dagrecreatieterrein Holterberg
Sprokkelweg
Numendal (vh Motieweg)
Ligtenberg

4.2 Hoofdsteenpunt Nijverdalsebergweg

Op deze locatie vinden we het bezoekerscentrum van Staatsbosbeheer en het restaurant Dalzicht. Het bezoekerscentrum wordt volgend jaar aangepast in combinatie met de versterking van de entreefunctie. *“Het bezoekerscentrum wordt verbouwd en zal een groeneducatief centrum worden waarin – naast Staatsbosbeheer -, de Publiekssterrenwacht Hellendoorn, de lokale afdelingen van het IVN en het CNME, en het Nationaal Park een plaats krijgen.”*

Een en ander heeft een relatie met de **Kwaliteitsimpuls Noordrand Nationaal Park De Sallandse Heuvelrug** van de gemeente

Hellendoorn, waaronder het aanleggen van een ecoduct en recreatieve verbindingen. Ter hoogte van het bezoekerscentrum en hotel Dalzicht wordt rijksweg 35 richting het noorden verlegd, zodat deze samen met de spoorlijn verdiept Nijverdalen passeert. Provincie, gemeente en Staatsbosbeheer trekken hierbij in financiële zin gezamenlijk op.

Van 1 april t/m 31 oktober biedt Staatsbosbeheer hier het gebruik van een electrokar aan om een rit te maken naar de Noetselerberg en terug door een natuurroute. Mensen die slecht ter been zijn of in een rolstoel komen, kunnen via een soort perron gelijkvloers in- en uitstappen.

Het bezoekerscentrum is goed toegankelijk.

De huidige expositieruimte biedt voldoende ruimte voor rolstoelers. De meeste informatiepanelen zijn toegankelijk, maar een enkel paneel hangt voor rolstoelers te hoog. De lettergrootte is soms wat klein en moeilijk leesbaar. De balie is goed bereikbaar en niet te hoog. Er is een rolstoeltoegankelijk toilet met een beugel op de binnenzijde van de deur!

4.3 Steunpunt Noetselerberg

Men kan hier genieten van het uitzicht over de uitgestrekte heide. Voor wie minder goed ter been is en in het bezit van een gehandicaptenparkeerkaart en voor 65+'ers met een vergunning is hier een speciale parkeerplaats aangelegd. Voor andere bezoekers is er een mooie looproute naar dit uitkijkpunt. Er zijn ruim voldoende gehandicaptenparkeerplaatsen, die ruimte bieden voor in- en uitstappen met een rolstoel naast de auto. De markering van de parkeerplekken is niet erg duidelijk. Er is een mooi rondgaand pad terug naar de parkeerplaats met een fraai uitzicht:men kijkt zo naar Zwolle (29 km!)

4.4 Steunpunt dagrecreatieterrein Holterberg

Dit is een prachtige plek voor dagrecreatie, waar mensen dus een dag kunnen staan met hun caravan of tent. Er staat een toiletgebouw met een rolstoeltoegankelijk toilet. Alleen zit er een dranger op de buitendeur, waardoor een zelfstandige rolstoeler niet zonder hulp naar binnen kan komen.

Hier is een aantrekkelijk gevarieerd (natuur-) speelterrein. Bij het dagrecreatieterrein is de parkeerplaats in het midden aangebracht. Het zuidelijke terrein is goed toegankelijk.

Het Noordelijke terrein is slecht toegankelijk doordat er een geul is aangebracht tussen het terrein en de parkeerplaats.

4.5 Steunpunt Numendal

Dit lokale steunpunt geeft een rustpunt in wandel- fiets of autoroute. Er is een aparte plek

bestemd als gehandicaptenparkeerplaats.

Enkele paden leiden naar een picknickplaats.

De picknicktafels hebben geen aanpassing voor een rolstoelgebruiker. De paden zijn wel voldoende verhard, maar vertonen hobbels en gaten, die het een zelfstandige rolstoeler nog heel lastig kunnen maken.

Het informatiebord geeft interessante informatie en verhaalt over heks 'Old Minneke' en goudrovers die deze grond kochten om er hun schatten te verbergen. Hun namen waren niet bekend, dus werd het dal 'Niemandsdal' genoemd.

4.6 Hoofdsteunpunt Holterberg (informatiepunt en Natuurdiorama Holterberg)

De omgeving van dit hoofdsteunpunt is recent gereconstrueerd. In het Natuurdiorama Holterberg is ook een informatiecentrum voor het Nationale Park gevestigd. De ruimte is goed toegankelijk voor rolstoel- of scootmobielgebruikers en er is een ruim rolstoeltoegankelijk toilet. Er mist een beugel aan de binnenzijde van de deur, waardoor een rolstoelgebruiker niet zelfstandig de deur achter zich kan dichttrekken.

Er is een 'struinstoel' (ook wel wombat genoemd) voor een speciale wandelroute beschikbaar. Het museum geeft een uniek beeld van de dieren in dit

gebied. Op het eerste gezicht ziet het er naar uit dat het museum geschikt is voor rolstoelgebruikers (de visitatiecommissie heeft dit niet getoetst). Deze locatie zal jaarlijks door grote aantallen mensen met fysieke beperkingen bezocht worden. Luister naar hun wensen en probeer het museum zo in te richten dat aan hun wensen wordt voldaan. Vanuit dit steunpunt kan men een start maken met fiets- en wandelroutes. Op de parkeerplaats zijn twee gehandicaptenparkeerplaatsen beschikbaar. Tegenover het informatiecentrum ligt een grote horecagelegenheid, die toegankelijk is voor rolstoelgebruikers.

4.7 Steunpunt Helhuizen

Dit lokale steunpunt heeft een parkeerplaats en maakt onderdeel uit van het wandelnetwerk op de Sallandse Heuvelrug. Men kan hier de gedenksteen en de onderduikersshut bezoeken die herinneren aan de bezettingsjaren 1940-1945.

De informatiepanelen staan een paar meter vanaf de asfaltweg in de onbewerkte bodem.

Omdat er een natuurlijke watergeul langs de weg loopt is het voor rolstoel- of rollatorgebruikers en mensen met een visuele beperking erg moeilijk om dichtbij de panelen te komen.

4.8 Steunpunt Sprengenberg

In Haarle is de informatieschuur De Pas van Vereniging Natuurmonumenten gelegen. Een grote, ruim gemeubileerde en onbemensde informatieschuur met een ruim rolstoeltoegankelijk toilet. De Pas is tijdens excursies, in de weekenden en tijdens de vakanties de hele dag open. Er is een gehandicaptenparkeerplaats aanwezig en de Informatieschuur is goed toegankelijk. Alleen is de toegang naar het rolstoeltoegankelijke toilet enigszins beperkt door een informatiepaneel en een paal.

4.9 Steunpunt Twilhaar

Hier bevindt zich een kleinschalig agrarisch cultuurlandschap, waarmee de historie van dit gebied weer enigszins herleeft. Omdat er van het oude landschapgebied weinig meer over was werd hier in 1977 deze schaapskooi neergezet met de bedoeling om hier een schaapskudde te laten weiden, die dan de grond met hun mest zouden gaan verrijken. Maar het bemensen van de kudde met drie schaapsherders bleek niet haalbaar. De kooi is blijven staan en wordt nu gebruikt als groepsaccommodatie.

Kenniscentrum Groen & Handicap wordt financieel gesteund door

